

**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacrae Theologiae Professoris, Et sanctae Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtutibus,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

De Sacramentis. In qua Tractatibus decem de Sacramentis in genere, tum
speciatim, videlicet de Baptismo, Confirmatione, Eucharistia spectata ut
Sacramento, & ut sacrificio: de Pœnitentia, de Suffragiis, Indulgentiis, &
Iubilo, de Bulla Cruciat, de Extrema-unctione, & demum de Ordinis
Sacramento ...

**Castro Palao, Fernando de
Lugduni, 1669**

De ornatu altaris, vasis, & sacris ad celebrationem requisitis. 10

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76649](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76649)

lissima origine traditur. Nam quæ per somnia, & per inanes quasi reuelationes, quorumlibet hominum vbiicumque conseruuntur altaria, omnino reproberunt. Textus vero *can. 7. septima Synodi generalis* non conuincit, quia esto præceptum ibi fuerit, nullum templum absque Sanctorum reliquijs consecratur: non inde inferitur quodlibet altare illius templi reliquias martyrum continere debere; sufficit enim si aliquot illius reliquias contineat. Adde ad satisfaciendum prædicto precepto opus non esse reliquias martyrum in ipso altari sumptio altari pro ara sacrificij, includi, sufficit si in altari communiter sumptio adfuit, sicuti adfuit imagines, & alia altaris ornamenta.

Sed gratis admissio, quod antiquo tempore fuerit præceptum ne vllum altare consecratur absque reliquijs Sanctorum in ipso inclusis, dicendum necessario est consuetudine abrogatum esse. Etenim altaria ita multiplicata sunt ex necessitate, vt vix pro tot altaribus reliquias certæ Sanctorum possint inueniri: nulla igitur est obligatio includendi ibi reliquias. Neque obstat Ecclesiam in introitu Missæ orare Dominum pro merita Sanctorum, quorum reliquias ibi sunt, quia intelligi debet conditionaliter, si ibi sint: præstat enim hinc sensum Oramus te Domine pro merita Sanctorum tuorum, quorum reliquias hic sunt, id est quorum reliquias hic fuerint, & omnium Sanctorum. Sententia verò Durand. lib. 1. *Rational. diuini officij. cap. 7. num. 21. & Ioann. Andr. in cap. placitis de consecrat. disp. 1. afferentium loco reliquiarum particulam hostiæ consecratae apponi in ara posse, sustinenda non est, sed omnino reprobanda. Est enim contra reuerentiam debitam sacramentum illud corruptioni exponere, atque ita relato Panormit. docet. Valq. disp. 233. cap. 2. num. 17. Egid. de Coninch. q. 83. art. 3. dub. 2. num. 242. Suar. disp. 8. sect. 5. Eman. Saâ, verbo altare in fine.*

6. Superest dicendum, quando altare tam fixum, quam portatile consecrationem amittat? Affirmat communis sententia altare reliquias Sanctorum in se continens consecrationem amittere, si focus, seu sigillum eas reliquias continens frangatur, aut moueatur. Sic docent Canonistæ in cap. 1. *cap. ligneis de consecrat. altaris. Siluest. verbo altare. q. 8. Ang. q. 2. Saâ. num. 1. Layman. lib. 5. sum. tract. 5. cap. 6. n. 9. vers. exinde. Barbosa, plures allegans, 2. p. de potest. Episc. alleg. 27. n. 25. & 26. Bonac. disp. 4. q. ult. pun. 9. num. 15. Mouentur ex dicto cap. 1. de consecrat. Eccles. ibi. Adhæc si altare motum fuerit, aut lapis ille solummodo superpositus, qui sigillum continens contractus, aut etiam diminutus, debet iterum consecrari.*

Verum vt rectè notauit Egid. de Coninch. q. 83. art. 3. dub. 2. num. 240. & Layman. dicto, loco. ex prædicto textu nullatenus colligitur altare execrari fractione, seu motione sigilli reliquias continentis, sed solum fractione, seu diminutione lapidis superpositi sigillio, quod longè diuersum est. At cum consecratio ex iure tantum positio pendeat, & communis sententia affirmet fractione, seu motione sigilli reliquias continentis altare execrari, credendum est vsu, & consuetudine sic firmatum esse, à quo recedere indecens erit, sicuti notauit Layman. dicto cap. 6. num.

7. Deinde altare tam fixum, quam portatile consecrationem amittit, si ita frangatur, aut diminuat, vt pars quæ integra remanet calicem cum patena commodè continere non possit: quia eo ipso redditur ineptum muneris sacrificij. Sic omnes doctores referendi. At si pars quæ remanet commodè calicem cum patena continere possit consecrationem non amittit, quia non amittit formam sibi debitam altaris enim forma nulla alia signata est præter magnitudinem, quæ calicem cum patena contineat, quare ea magnitudine perseuerant & forma altaris remanet, & consecratio perseuerat, vt colligitur ex cap. 1. *lignis. cap. quod in dubijs. de consecrat. Eccles. vel altaris. & tradunt Syluest. verbo altare. q. 8. eman Saâ. num. 1. Suar. disp. 81. sect. 5. Valq. disp. 233. cap. 2. sub num. 12. Egid. de Coninch. q. 83. art. 3. dub. 2. num. 239. Bonac. disp. 4. de sacram. q. vult. p. 9. num. 15. Barbosa. alleg. 27. num. 25. Layman. dicto. cap. 6. num. 3. Cum autem dubium est, an diminutio, seu fractura impediatur legitimam calicis, & patenæ continentiam Episcopus iudicare debet, neque alteri arbitrium committitur. Barbosa Bonac. Layman. loc. alleg.*

8. Altaris consecrationem amitti, si cornua illius frangantur, seu diminuantur, tamen pars remanens calicem, & patenam commodè continere possit affirmat Syluest. verbo altaris. q. 8. Armilla. num. 10. Henrici. lib. 9. cap. 28. num. 1. in consil. R. Barbosa. alleg. 27. num. 26. Bonac. pun. 9. num. 15. Mouentur, quia illis in partibus sacra fit vnctio, & consecratio. Ergo illis partibus preuentibus consecratur. Cæterum oppositum verius est, quia esto illis in partibus vnctio, & consecratio facta fuerit, at tota ara ex ea vnctio redditur consecrata. Quam consecrationem amittere non poterit, dum sacrificio peragendo apta fuerit. Sic Layman. lib. 5. sum. tract. 5. cap. 6. num. 6.

9. Motione absque fractione vlla altare fixum execratur, si lapis superpositus ab structura, cui est affixus separetur. De-

ciditur expressè *cap. ad hæc. cap. quod in dubijs, cap. ligneis de consecrat. Eccles. vel altaris. Quia vt dicit Glossa in dicto c. ad hoc altare fixum vt fixum & stabile perseueret, consecratur. Quod si altare fixum permanere firmiter possit, aliquibus lapidibus structura dimotis, consecrationem non perdit, quia absolute eandem formam retinet, sub qua fuit consecratum, vt bene alijs relatis docuit Valq. disp. 233. cap. 2. num. 13. Layman. lib. 5. sum. tract. 5. cap. 6. num. 3. Suar. disp. 81. sect. 5. in medio. Quinimo si tota mensa simul cum lapidibus quibus inhaeret de loco in locum moueatur, affirmat Valquez & Suar. non obinde execrari, quia prædicti textus non de motione, & separatione locali, sed de motione, & separatione ab structura loquitur. Neque mihi displicet dictum Tabien, verbo altare §. 5. in cuius fauorem propendit Suar. dicta sect. 5. in medio, altare fixum tunc amittere consecrationem per separationem superioris mensæ à columnis, quando consecratur, vt fixum, & immobile. Secus quando prius consecratur mensa, & postmodum structura superponitur. Ex eo autem quod altare fixum motione, vel fractione consecrationem perdat, Ecclesia nullatenus execrata censenda est, ex decisione textus in cap. ad hæc de consecrat. Ecclesie, declarantis, seu corrigentis textum in c. motum de consecrat. disp. 1. & tradunt Glossa ibi. Valq. & Suar. locis allegatis. Adde execrata Ecclesia, quia eius parietes combusti, vel collapsi sunt, altare consecratum permanere poterit. Et è contra altare execratum esse potest, tamen, Ecclesia consecrationem retineat, quia consecratione distincta consecrata sunt Syluest. verbo altare. q. 11. Mirad. t. 2. man. Prælat. q. 39. art. 7. Suar. disp. 81. sect. 5. vers. in tertia parte Barbosa. alleg. 27. num. 26. Layman. lib. 5. sum. tract. 5. cap. 5. in fine. Aliter vero dicendum est de pollutione, nam altari polluto per sanguinis, vel seminis effusionem Ecclesia polluta est. Et è contra Ecclesia polluta omnia altaria fixa ibidem existentia polluta censentur, quia pollutio quolibet loco Ecclesie contingens totam Ecclesiam, eiusque cæmeterium contiguam afficit: & notauit Layman. loco allegato.*

10. Difficultas est, an altare portatile consecratione indigeat, si à ligneis seu capsula, cui est inclusum separetur? Affirmant Paludan in 4. dist. 33. quæst. 2. art. 4. concl. 2. Angel. verbo altare num. 2. & moueri possunt, quia textus in cap. 1. c. quod in dubijs. cap. ligneis de consecrat. Eccl. afferentes per fractionem, seu motiorem lapidis ab structura consecrationem amitti, generaliter de altari loquuntur, nec decisionem limitant ad altare fixum. Cæterum etsi prædicti textus manifestè non expresserint, de solo altari fixo doctrinam intelligendam esse: At satis ex illis colligitur præcipue cum altare portatile vt ex vno loco in alium moueri possit institutum sit, & capsula illa ligneæ, in qua ara includitur non pro forma, sed ad ornatum, & custodiam apponatur. Non igitur ex illius motione, & separatione amittere altare consecrationem debet, vt bene docuit Abbas, dicto cap. 1. de consecrat. Eccles. Syluest. verbo altare. quæst. 9. uar. disp. 81. sect. 5. in medio. Valq. disp. 233. cap. 2. post med. Egid. de Coninch. q. 83. art. 2. dub. 2. n. 239. Eman. Saâ, verbo altare. Layman. lib. 5. sum. tract. 5. cap. 6. num. 5.

11. Tandem in cap. ult. de consecrat. disp. 2. statuitur, vt in altari in quo Episcopus Missam cantauit, presbyter eodem die aliam celebrare non præsumat ob reuerentiam Episcopo debitam. Sed hoc intelligendum est inquit Azor. instit. moral. 1. p. lib. 1. cap. 27. q. 10. Barbosa. alleg. 27. num. 26. in fine, quando Episcopus in suis Ecclesijs, & in propria diocesi, & solemnè cæremônia, & religione rem diuinam celebrauerit. Et licentia tamen Episcopi, vel necessitate urgente optime poterit sacerdos ibidem celebrare, sicuti notauit Glossa suprad. cap. Henrici. lib. 9. c. 28. num. 1. Quinimo præceptum hoc consuetudine ferè vbiq; abrogatum esse testantur Scortia lib. 2. de sacrificio c. 14. num. 6. Layman. lib. 5. sum. tract. 5. cap. 6. num. 10.

PUNCTUM X.

De ornatu altaris, vasis, & vestibus sacris, aliisque ad celebrationem requisitis.

1. Quibus lineis altare exornandum sit.
2. Parua palla, & purificatorium requiritur.
3. Requiritur lumen, & ex qua materia.
4. Item liber Missalis, & qualiter.
5. Debet esse altare Cruce exornatum.
6. Patena, & calix consecratus ab Episcopo vel habente priuilegium.
7. Vasis, in qua sacramentum reponitur debet esse benedicta, & ex materia qua calix, sed non necessario.
8. Adesse debent vestimenta sacra benedicta.
9. Ob decentiam calcæatus sacerdos accedere debet.
10. Quando cooperto capite celebrare possit.
11. Debet in sacrificio sacerdos habere ministrum non sceminam, sed virum.

12. Expenditur sigillatim quanto ornamenta altaris consecrationem, seu benedictionem amittant.
 13. Quis possit sacra ornamenta tangere.
 14. Recitatio matutinarum precum non necessariò præmittenda est celebrationi, nisi alij contrarium firment.

1. Plura præmitti celebrationi debent. Primò decet integram mensam altaris lineo mundo cooperiri. Ex necessitate autem sola ea pars altaris, quæ ara vocatur cooperienda est duplici lineo, vel vno duplicato, quæ non oportet esse benedicta, quinimo in necessitate profana esse possunt, & ea postmodum vitanda domino reddi, teste Saà, verbo *Missæ*, n. 7. Azor. 1. p. lib. 10. cap. 28. quæst. 8. Layman. tract. 5. cap. 6. num. 11. Super hæc lineæ apponi debet palla benedicta, quæ vulgo corporale vocatur. Vnde altare triplici lineo ornandum necessariò est, neque plura requiruntur. Nam est in cap. si per negligentiam de consecrat. dist. 2. quatuor lineorum mentio facta fuerit. At consuetudine præscriptum est tria sufficere, duplex non benedictum, & alterum benedictum.

2. Secundò requiritur ex præscripto Ecclesiæ parua palla, quæ Calix cooperiatur similiter benedicta, quæ non ex ferico, neque auto elaborata qua parte calicem tangit sed ex lino debet esse. Sine hac sacrum dicere graue peccatum esse, nisi corporalia ita oblonga sint, vt calicem cooperire possint, testatur Suar. disp. 81. sect. 6. §. 2. His addendum est purificationem, quo calix lumpy sanguine, & lotionem purificationem, quod oportet esse benedictum, sed non ex necessitate, cum immediate species sacramentales non attingat, neque alicubi inueniatur de hac benedictione præceptum. Prædicta corporalia benedicta debent esse ab Episcopo, vel ex eius commissione à simplici sacerdote. Etenim quoties aliqua res sacra non est Chrismatis vntione, à simplici sacerdoti committi potest. De facto commissa est hæc facultas à sede Apostolica omnibus superioribus Societatis, vt constat ex *compend. prinileg. verbo benedicere*, §. 3. sed cum quadam limitatione, nam si corporalia, vestimenta, ceteraque ornamenta Ecclesiæ pro vtu externorum benedicenda sunt, id fieri non potest, nisi necessitas urgeat, & Prælati dissent, & sine illorum offensione. Præterea debent esse munda, ne horrorem, & scandalum generent, aliis grauitur sacerdos contra reuerentiam tanto sacramento debitam delinqueret, vt bene notauit Suar. disp. 81. sect. 6. ante secundam conclusionem. Eman. Saà, verbo *sacra*, num. 5. Pluribus relatis Bonacin. disp. 4. quæst. vlt. pun. 9. num. 24. Quod de aliis sacerdotibus vestimentis suo modo dicendum est *argum. c. relinqui de custodia Eucharist. & tradit Eman. Saà, verbo sacra* n. 5.

3. Tertio requiritur lumen ad sacrificium, sine quo sacrum dicere graue esset peccatum, colligitur manifestè ex cap. vlt. de celebrat. missar. vbi quidam presbyter grauitur damnatur, quia sine igne, hoc est lucerna sacrificabat. Sufficit vna lucerna, tamen decet plures esse. Et licet in Trident. sess. 22. decreto de obseruand. in celebrat. missar. prohibitum fuerit certum numerum candelarum ad sacrificium apponi, intelligendum est, ille certus numerus ex superstitione appositus fuerit, secus si ex religione fuerit præscriptus, vt bene notauit Valq. disp. 233. cap. 7. circa finem. Materia huius lucernæ certa debet esse, vt ex consuetudine constat. Si tamen hæc desit, & scandalum abiret, facile abesse potest, censerem peccatum non esse lucernam ex oleo abhibere, vt docuit Valq. disp. 233. cap. 3. Quinimo adhibere sebaceam excusant à peccato Azor. 1. lib. 10. i. institut. moral. cap. 28. quæst. 15. Tolet. lib. 2. sum. cap. 2. n. 14. Bonac. disp. 4. de sacram. quæst. vlt. pun. 9. n. 31. Laym. c. 6. num. 17.

4. Quarto requiritur liber Missalis saltem in quo Canon contineatur non ex aliquo iure positio scripto, sed consuetudine firmato, & rubricis Missæ approbato. Quocirca communiter Doctores sentent, vt videre est apud Nauarr. cap. 25. num. 84. Henric. cap. 29. num. 7. Bonac. disp. 4. de sacram. quæst. vlt. pun. 9. num. 30. graue esse peccatum sine prædicto libro celebrare, ne sacerdos periculo errandi se exponat. Et licet aliquis sacerdos huic periculo morali expositus esse nõ videretur, eo quod firmiter memoria Canonem teneret, sufficit communiter hoc adesse periculum, vt lege prædicta omnes astringatur. Adde quemuis sacrum facientem facile distrahi, vel turbati posse, ita vt nequeat Canonem integrè recitare. Vt igitur hoc vitetur periculum, expedit omnino canonem scriptum sibi præsentem habere. Nihilominus non videtur improbabile posse sacerdotem abique Missali, cum facile non reperitur, sacrum facere, si experientia comperit nullum errorem committere memoriter omnia recitans, quia abest periculum morale errandi. Sic Suar. disp. 81. sect. 6. Laym. tract. 5. sum. tract. 5. cap. 6. num. 17. vers. idemque. Valq. disp. 233. cap. 3. in fine, vbi concludit, quod sacerdoti cui ita debilis est potestas videndi, vt nullatenus legere possit, si tamen hostiam debita cum reuerentia leuare, adorare, tractare, & lumere possit à sacrificio faciendum excludendum non esse, tamen vt vitetur nota, expedit librum missalis præsentem habere.

5. Quinto requiritur altare aliqua cruce ornatum esse:

nam esto in iure præceptum non sit, habetur tamen in regulis Missalis, & in caeremoniis, & ritibus Missæ, & omisso autem huius ornatus non videtur esse grauis culpa, ob materiam leuitatem, sic docuit Suar. disp. 81. sect. 6. §. quinto. Laymann. lib. 5. sum. tract. 5. cap. 6. n. 12. vers. 8. Bonac. disp. 4. quæst. vlt. pun. 9. num. 30.

6. Sexto requiritur patena, & calix consecrata ab Episcopo, vel aliis potestatem habentibus. cap. vn. de Sacra vntione. §. vlt. & aliu de consecrat. dist. 1. Materia patenæ, & calicis debet esse ex auro, vel argento, vel si viger paupertas ex stanno, non verò ex lapide, ferro, are, ligno, vitro, aliisque similibus, habetur cap. vt calix de consecrat. dist. 1. c. vlt. de celebrat. missar. & tradunt omnes Doctores. Plumbum ex opinione Emæ. Saà, verbo *missa*, n. 8. & Hostiens. relati à Syluest. verbo *calix in principio* pro stanno reputatur. At rectius ipse Syluest. & Paludan. in 4. dist. 13. quæst. 2. art. 5. Valq. disp. 233. cap. 4. num. 30. Suar. disp. 81. sect. 7. Laymann. lib. 5. sum. tract. 5. cap. 6. num. 12. existimant esse plumbo confici non posse, eo quod in prædicto cap. vt calix nulla alia materia præter argentum, aurum, & stannum apta ad conficiendum calicem iudicatur, cum igitur plumbum diuerfum sit, permitti non debet. Adde plumbum facile denigratur, & sordes contrahit, & ad vomitum prouocat, quæ sunt præcipue rationes, ob quas in aliis materiis ab auro, argento, & stanno calix confici non permittitur. Aduerte supradicta intelligenda esse de culpa calicis, pes enim ex ære, ferro, aliaue materia confici potest, teste Valq. disp. 233. cap. 4. num. 30. Egid. de Coninch. quæst. 83. art. 3. dub. 3. n. 244. Henric. cap. 28. num. 2. Laymann. lib. 5. sum. tract. 5. cap. 6. num. 12.

7. Solet hæc inquiri, an pyxis in qua sacramentum reponitur, debeat esse consecrata sicut, calix vel saltem benedicta, sicuti sunt corporalia, cum immediate species sacramentales attingat. Item an debeat ex eadem materia constare, calix, & patena constatur? Sed breuiter dicendum est non requiri ex necessitate esse consecratam, vel benedictam, quia nullibi cauetur, & præcepta imponenda non sunt absque fundamento firmo. Neque obest quod in Pontificali specialis benedictio pro pyxide assignetur, nam plures benedictiones ibidem assignantur non vt necessariae, sed conuenientes, vt pro vasis reliquiarum, pro campanis, pro altaris ornamentis. Decet tamen maxime pyxidem benedictam esse. Sic alius relatis docet. Azor. 1. p. lib. 10. cap. 27. quæst. 7. Egid. de Coninch. quæst. 83. art. 3. dub. 3. Valq. disp. 233. cap. 4. num. 36. Laymann. lib. 5. sum. tract. 5. cap. 6. in fine. Bonac. disp. 4. quæst. vlt. pun. 9. num. 23. tamen contrarium sentiat Barbosa. allegat. 27. num. 14. cui fauet Suar. disp. 81. sect. 7. ad finem. Reginald. lib. 29. nu. 201. Materia pyxididis signata non est, expedit tamen esse auream, argentæ, vel saltem stanneam, vt notatur Valq. & Egid. locis alleg. Monet tamen Valq. pyxidem esse vasculum sacramenti super aram consecratam corporalibus benedictis cooperam collocari debere, vt consuetudine seruatur. Si enim ad illius sacramenti consecrationem prædicta ara, & corporalia requiruntur, cur non ad permanentem illius consecrationem? Ceterum non crederem esse grauem culpam horum omissionem. Tum quia nullibi de hac obseruatione inuenitur præceptum, sicuti inuenitur pro sacramenti celebratione, Tum quia est longè diuersa ratio. Etenim in celebratione requiritur ara, quia sacrificium celebratur. Deinde quia sacra hostia immediate super aram, & corporalia collocatur, & insuper collocatur ibi sanguis, qui si aliquando effundi contingerit, expedit ne extra sacra lineamina effluat, quæ in Eucharistia in sacratio reposita non procedunt. Alias si ex celebratione argumentum desumendum esset, tribus lineis ara deberet ornari, sicuti ornatur in celebratione, quod tamen consuetudine obseruatum non est.

8. Septimo requiruntur pro sacrificio vestimenta sacra ab Episcopo, vel ab alio habente potestatem benedicta, nempe amictus, alba, cingulum, manipulus, stola, & calua, sine quibus, vel aliquo illorum celebrare graue esse peccatum testantur communiter Doctores apud Valq. disp. 233. in fine. Nauarr. cap. 25. n. 84. Suar. disp. 82. sect. 2. §. 3. Egid. de Coninch. dub. 3. num. 250. Bonac. disp. 4. de sacram. quæst. vlt. pun. 9. n. 26. colligiturque ex cap. vestimenta de consecrat. dist. 1. c. ex cap. Ecclesiastica 23. dist. vbi sub excommunicationis pena arctatur sacerdos cum stola sacrificare, idemque est de reliquis vestibus. Et licet Scorus, & Richard. relati à Nauari, & Eman. Saà, verbo *Missæ*, num. 10. quibus fauet Syluest. eodem 1. num. 1. sentiant cingulum non esse necessariò benedicendum. Contrarium tamen seruandum est ex præscripta consuetudine, & ex Pontificali Romano, & ex dicto cap. vestimenta. Mouent tamen Suar. disp. 82. sect. 2. in fine. Eman. Saà. n. 11. Azor. lib. 10. cap. 28. g. v. vbi posse stola pro manipulo, aut cingulo, aut manipulo pro stola, si habeat longitudinem debitam, vt homines cooperari, quia videtur vix minus esse eiudem esse formæ, quæ est horum vestimentorum essentia. Si autem hæc vestes duplices sint, id est ex parte interiori, & exteriori singule benedictæ manent, si separantur, sicuti notatur Eman. Saà, & Suar. supra, quia vnica benedictione facta sunt. Significatio

ficatio mystica horum vestimentorum optimè traditur à Suar. supra: & colligitur ex orationibus ab Ecclesia institutis, quas sacerdos recitare debet, cum se ille facris vestibus induit. Sed an ex graui culpa teneatur eas orationes recitare? non conueniunt Doctores. Nauarr. cap. 25. num. 75. & Azor. 1. p. lib. 10. cap. 29. quæst. 5. affirmant, quia est grauis Ecclesiæ cæremonia. Sed verius est illarum omissionem solam culpam venialem constituisse. Non enim maiori rigore ea cæremonia recepta est, teste Henriq. lib. 9. cap. 14. ad finem. Pitigian. disp. 13. quæst. 2. art. 10. Bonac. disp. 4. de sacram. q. vlt. pun. 9. n. 32. Layman. lib. 5. sum. tract. 5. cap. 6. n. 12. vers. 8.

9. Octauo in rubricis missalis præscribitur, ne sacerdos celebraturus accedat absque calcæis, & quin superior vestis talem attingat, quæ ob decentiam præscribitur, sed non sub graui obligatione secluso contemptu, vii ex communi sententia testatur Valq. disp. 23. cap. 4. in fine. Henriq. lib. 9. c. 26. n. 3. Suar. disp. 82. sect. 3. Saâ. num. 15. Bonac. disp. 4. de sacram. quæst. vlt. p. 9. num. 29. Agid. de Coninch. quæst. 83. art. 3. in fine. Laymann. lib. 5. sum. tract. 5. cap. 6. num. 16. vbi affirmat nullam esse culpam occurrente aliqua necessitate sine calcæis celebrare.

10. Nono debet sacerdos discooperto capite celebrare ex textu in cap. Nullus Episcopus de consecrat. disp. 1. Ob causam tamen infirmitatis potest Episcopus licentiam concedere velato capite celebrandi, vii docent Suar. disp. 82. sect. 3. & Bonac. q. vlt. p. 9. num. 29. Quinimo rationabili causa certa intercedente posse fieri absque Episcopi licentia testatur expressè Valq. disp. 23. cap. 4. asseritque in Pollonia omnes Sacerdotes etiam religiosos hyemali tempore vsque ad consecrationem velato capite altari adesse, probatque ex dicto cap. nullus, quod præsumptionem requirit. At qui ex necessitate facit, non tenetur facit. Consentit Layman. lib. 5. sum. tract. 5. cap. 6. Henriq. lib. 9. cap. 26. num. 3. Nauarr. lib. 3. cons. 7. de celebrat. missar. in postrema edit. Saâ. verbo Missa. num. 17. Azor. cap. 28. quæst. 16. & alij.

11. Decimo tenetur sub graui culpa Sacerdos in sacrificio habere ministrum, qui sacrificio inseruiat, & respondeat, ique vir sit, non femina. Colligitur ex cap. proposuit de Filiis presbyteror. Et licet in cap. hoc quoque de consecrat. disp. 1. requiratur duos esse sacrificio præsentis, contraria consuetudine abrogatum est, teste Azor. lib. 10. cap. 29. quæst. 1. Valq. quæst. 81. art. 5. vel vti alij placet, textus ille non de Missis priuatis, sed solemnibus loquitur, quæ pluralitatem ministrorum habere debent, cum in hoc eius solemnitas consistat. Quintimo Gloss. dicto cap. hoc quoque, & Turcrem. ibi. Sotus disp. 13. quæst. 2. art. 5. ad 12. Grassus lib. 2. sum. cap. 42. num. 3. Azor. lib. 10. cap. 29. quæst. 3. Saâ. verbo Missa. num. 18. existimant vigente necessitate, v. g. communicandi infirmum, vel audiendi sacram die festo, posse absque ministro celebrari. Et forte huic probabiliori opinioni nititur consuetudo Belgica, vbi sacerdotes præsertim in pagis absque ministro celebrant, cuius consuetudinis meminit Layman. eamque approbat lib. 5. sum. tract. 5. cap. 6. num. 13. Sed certè hæc consuetudo sic generalis permittenda non esset, aliâ in ea regione lex Pontificia abrogata esset. Ad præceptum communicandi infirmum, & celebrandi die festo non obligat, nisi cum celebratio seruat Ecclesiæ ritibus, & cæremoniis fieri potest, vt bene notauit Valq. in præfati. quæst. 83. art. 5. Bonac. disp. 4. de sacram. quæst. vlt. p. 9. num. 34. illud tamen existimo certum nullo casu licere feminam sacrificio inseruiat, & veluti ministrum sacerdoti respondere, sed satis esse absque ministro celebrare, quam feminam ipse ministrum altari adhibere. Est enim hoc specialiter prohibitum in cap. inuidentiam de cobabitat. cleric. & mulier. Et tradit Agid. de Coninch. quæst. 83. art. 5. num. 264. & ibi Valq. Suar. disp. 87. sect. 1. ad finem. Bonac. aliis relat. disp. 4. de sacram. quæst. vlt. punct. 9. num. 33. Neque huic doctrinæ obstat consuetudo virgens in monasteriis monialium, quæ sacerdoti è choro respondent. Id enim nullam indecentiam inuoluit.

12. Superest triplex quæstio enodanda. Prima, quando censentur ornamenta altaris suam benedictionem, vel consecrationem amittere? Cui quæstioni unico verbo fieri posset satis, si respondeas, quoties prædicta formam ab Ecclesia præscriptam amittunt, additione, diminutione, vel fractione, & benedictionem, seu consecrationem admittente. Sed claritas gratia omnia sigillatim expendamus. Corporalia diminutione, seu ruptione amittunt benedictionem, cum incepta reddantur, vt calcem cum patena continere possint, quia ea continentia est illorum forma. Amictus, Alba, Cingulum, Manipulus, Stola, & Casula benedictionem perdunt, si suis officiis exequendis incepta fuerint. Vnde si ab Alba manica abscindas, noua benedictione indiget, quia vsui ad quem destinata est, deseruire non potest. Cingulum si ita rumpatur, vt neutra pars cingere sacerdotem possit, Stola si nequeat sacerdotis humeros oprire. Et sic de reliquis. Sic Nauarr. cap. 35. num. 84. Suar. disp. 82. sect. 2. & Agid. de Coninch. quæst. 83. artic. 3. num. 250. Bonac. disp. 4. de sacram. quæst. vlt. pun. 9. n. 26. & segg. Barbof. alleg. 27. num. 45.

Layman. lib. 5. sum. tract. 5. cap. 6. num. 6. & alij apud ipsos. Eodem modo præcitati Doctores de Calice & Patena loquuntur? affirmant namque consecrationem perdere, si vsui ad quem sunt destinata, nequeant commodè deseruire. Quod fractione cuppæ Calicis à cuppæ vel pede contingere potest. Si verò cuppa tornatis fuerit per illius à pede separationem consecratio non perditur, si iterum iungatur ex recepta Ecclesiæ consuetudine, quia sub ea conditione consecratur, vt separari possit, sicuti diximus de altari viatico, quod mouetur à liques quibus includitur. Atque ita docent Henriq. lib. 9. cap. 28. num. 2. Suar. disp. 81. sect. 7. Coninch. q. 83. art. 3. dub. 3. numer. 248. Azor. 1. p. lib. 10. cap. 28. quæst. 7. Barbof. alleg. 27. numer. 40. Bonac. disp. 4. de sacram. q. vlt. pun. 9. numer. 20. Valq. disp. 23. cap. 4. num. 35. Layman. lib. 5. sum. tract. 5. cap. 6. num. 6. Quod si Patena, & Calix qua parte species sacramentales attingunt deaurentur, Et si Durand. lib. 1. Rational. cap. 6. numer. 36. Agid. de Coninch. q. 83. art. 3. dub. 3. numer. 246. Eman. Saâ. verbo calix, numer. 2. Selaa de benefic. 1. p. q. 5. num. 99. existimant satis probabiliter non indigere noua consecratione, eo quod non sit diuersus Calix, sed idem & sub eadem figura, sicuti Ecclesia consecrata, quæ denud dealbatur. Et quia pars addita est longè minor præexistenti, ac proinde præexistens consecrata illam ad se trahere debet, & consecratam reddere, & denique amissione deurationis præcisè consecratio non amittitur, non igitur amitti debet deuratione superueniente. Nihilominus probabilis est noua indigere consecratione, quia hæc consecratio fit propter immediatum contactum Corporis, & Sanguinis Christi, qui in parte consecrata necessariò faciendus est. At noua deuratione posita contactus non fit in parte consecrata, cum aurum supradictum consecratum non sit. Ergo. Neque rationes contrariae vigent. Non prima, quia esto Calix denud deauratus, idem reputetur quoad æstimationem, & materialem, & politicum vltim, sicuti consecratus, & non consecratus, at quoad vltim sacrificij nequaquam idem consecrari debet, quia hic vsus ex consecratione partis immediatè Corpus, & Sanguinem Christi tangentis desumendus est. Secus est in Ecclesia consecrata, cuius consecratio non in partem superficiei, sed in illorum crustis fixa est, ac proinde dealbatione amitti non potest. Et hinc dissoluitur secunda ratio, nam licet pars consecrata præexistens maior sit in quantitate, quam superaddita, quia tamen minor est, minusque principalis in vsu sacrificij, cum non immediatè, sed mediatè sanguinem contineat, ea de causa nequit partem superadditam consecratam reddere. Tertia nullius est momenti: Fateor libenter cum Suar. Agid. Valq. Coninch. Layman. & aliis amissione deurationis consecrationem non perdi, quia cum totus Calix consecratus sit, deurationis amissione non redditur impotens ad Christi Sanguinem immediatè continendum in parte consecrata, sicuti contingit, cum denud deauratur, siquidem pars consecrata immediatè continere non potest Sanguinem Christi. Atque ita sustinent alios referentes Azor. 1. p. insit. Moral. lib. 10. cap. 28. quæst. 4. Suar. disp. 81. sect. 3. Vgoliu. de potest. Episcop. cap. 31. num. 3. Barbof. allegat. 27. num. 38. Valq. disp. 23. cap. 4. numer. 34. Bonacin. disp. 4. de sacram. quæst. vlt. p. 9. numer. 19. Layman. lib. 5. sum. tract. 5. cap. 6. num. 6.

13. Secunda quæstio, quis possit Calicem, Patenam, Corporalia, sacraque vestimenta tangere? Et quidem dum Corporalia, Calix, & Patena Corpus, vel Sanguinem Christi continent, nemini præter sacerdotem, vel diaconum licitum esse contingere, si manet ex communi sententia Suar. disp. 81. sect. 8. Filuccius tract. 5. cap. 4. num. 135. Bonac. 4. de sacram. quæst. vlt. pun. 9. num. 21. Layman. lib. 5. sum. tract. 5. cap. 6. num. 18. Et dicitur cap. non oportet. 1. dist. 27. ibi: Non oportet subdiaconos licentiam habere in secretarium (quod Græci Diaconum appellant) ingredi, & contingere vasa Dominica. Si verò actu Corpus, & Sanguinem Christi non contineant ab omnibus sacris hominibus tangi possunt. Cap. sacras. 23. dist. Qui autem sub sacris hominibus intelligantur? non conueniunt Doctores. Nam Suar. disp. 81. sect. 8. existimat intelligi omnes qui aliquo Ordine initiati sunt, imo in probabili sententia qui solum prima tonsura fuerint initiati, quia verè à profanis hominibus distinguuntur, sicutque textus in cap. non liceat. 2. dist. 23. ibi: Non liceat cuiilibet ministeria tangere nisi subdiacono, aut acolytho in secretario vasa Dominica. Sed rectius Azor. 2. p. lib. 9. cap. 9. quæst. 6. Henriq. lib. 9. cap. 28. Coninch. quæst. 83. art. 3. dub. 3. nu. 249. Bonac. disp. 4. de sacram. q. vlt. p. 9. num. 21. Layman. lib. 5. sum. tract. 5. cap. 6. num. 19. pro sacris hominibus solos ordinibus sacris insignitos intelligunt, eisque concedant ea sacra vasa tangere. Probat tum ex vsu, & consuetudine, quæ nemini permittit hæc sacra tangere, nisi ordine sacro insignitus sit. Cum ex priuilegijs, quæ à sede Apostolica conceduntur minoribus ordinibus initiatis hæc sacra vasa tangendi, quæ priuilegia necessaria non essent in iure communi iis omnibus prædictis contactus esse permittitur. Tum ex cap. Nemo de consecrat. dist. 3. vbi tantum diacono permittitur corporalium plima locio, statuiturque aquam

aquam mieti in piscinam. Neque obstat textus, in *cap. non licet* permittens acolytho hac sacra tangere, quia intelligi debet in defectum subdiaconi sacrificio ministrantis ex privilegio sedis Apostolicæ Mendicantibus concessio, omnes qui ex voluntate superioris sacratæ officio funguntur, tametsi nullo ordine sint insigniti, possunt sacra vasa, & ornamenta tangere, ac si sacris ordinibus initiati essent; habetur in *monum. Ordin. concess. 9.* & refertur in *compend. nostror. privileg. verbo sacra §. 1.*

Verum esto laicis, & clericis inferioribus permittitur non sit sacra vasa, & corporalia tangere extra necessitatem, si tamen id faciant secluso contemptu non censetur culpa gravis, sed venialis tantum ob materiam leuitatem. *Suar. disp. 81. sect. 8. Egid. de Coninch. quest. 83. art. 3. dub. 3. num. 249. Bonac. disp. 4. de sacram. quest. vlt. punct. 9. nu. 21. Valq. disput. 23. cap. 4. in medio. Layman. lib. 5. sum. tract. 5. cap. 6. nu. 19. Sanch. lib. 2. sum. cap. 43. n. 27. & alij.* Intercedente vero causa aliqua rationabili nullam esse culpam firmiter Suar. *Egid. Layman. Valq. & Sanch. supra.* Ea que de causa corporalia, & purificatoria post primam lotionem foemini maxime virginibus integre lauanda, & reficienda traduntur, quia hoc munus exactius quam viri præstare possunt, vti bene notarunt prædicti Doctores. Si autem de vasculis, ornamentisque tum sacerdotis, tum altaris immediatè Corpus, & sanguinem Christi non attingentibus, communior sententia, & in praxi recepta est à quolibet etiam laico contingi, sed cum reuerentia posse, sicuti restantur *Suar. Egid. Layman.* Neque obstat textus, in *cap. vestimenta de consecrat. disp. 1. vbi de omnibus vestimentis etiam non sacratis dicit Stephanus Papa ab aliis non debere contingi, aut ferri nisi à factis hominibus.* Non inquam obstat, quia vt explicat *Suar. disp. 81. sect. 8. §. 2.* illa verba præceptum non continent: vel si continent non de quolibet contactu, sed de eo qui ad profanum, & Communem vsum dirigeretur, intelligi debent, vel certe consuetudine ipsa abrogatum est id præceptum.

14. Tertia questio, an recitatio matutinarum precum præmittenda necessariò sit celebratio? Affirmant *Gabr. lect. 2. in can. Antonin. 2. p. tit. 13. cap. 4. §. 1. Francolin. tract. de temporib. hor. can. cap. 42. Azor. lib. 10. cap. 28. quest. 17. Nauarr. cap. 23. num. 83. & de hor. canon. cap. 3. num. 70. Vega. respons. cas. conscient. 1. p. casu 54. Henricq. lib. 9. cap. 24. num. 7. Grassi lib. 2. decis. aur. cap. 40. n. 6. & alij* relati à Bonac. & Barbof. locis referendis. Mouentur ex recepta consuetudine & ex Rubricis Missalis. Cæterum verius existimo nullum esse peccatum, vel tantum esse veniale. Quia communior sententia docet non esse mortale priuacim Primam ante matutinum dicere, & Tertiam ante Primam. Sed minorem connexionem habet Missa cum matutinis precibus, quam horæ canonicæ inter se. Quinimo culpa quæ in hac parte esse potest; defumi non debet ex eo quod Missa non recitatis matutinis dicatur, sed ex eo quod matutinum dictum non fuerit hora consueta. Quare si ex aliqua causa rationabili excusatus est sacerdos à dicendis matutinis absolutè, vel à dicendis illis hora consueta, sicuti contingit cum infirmus est, nullam culpam committit illis non præmissis celebrando. Atque ita sustinent alios *Regentes Suar. disp. 82. sect. 1. Coninch. quest. 83. art. 3. dub. 4. n. 220. Scottia. lib. 2. de sacrificio Missæ cap. 6. Ludouic. Mirand. 1. 1. man. Prælat. quest. 40. art. 12. Layman. lib. 5. sum. tract. 5. c. 4. num. 5. Bonac. disp. 4. de sacram. quest. vlt. punct. 9. num. 8. Barbof. 2. p. de potest. Episc. allegat. 24. n. 15.* Neque rubricæ missalis matutinum præcipiunt præmittendum, sed consulunt, vt latius dixi *tract. 7. de hor. canon. disp. 2. p. 4. n. 6.*

Aduertunt tamen communiter prædicti Doctores negantes esse peccatum celebrare Missam matutinis precibus non recitatis, non esse intelligendum de Missa conuenuali, & solemnè in illis Ecclesiis, vbi ex consuetudine preces publicè canuntur, ibi enim missam conuenualem precibus matutinis non recitatis celebrare absque graui causa peccatum mortale esset, tum ob scandalum. Tum quia obstatet illius Ecclesiæ publico, & conuenienti regimini.

PUNCTVM XI.

De obseruandis in celebratione Missarum.

1. Obseruare tenetur sacerdos quæ in Missali præscribuntur.
2. Ob nullam causam licet sacrificium imperfectum facere, bene tamen imperfectum relinquere.
3. Non licet sacrificium interrompere absque causa.
4. Quæ causa honestè interruptionem ante consecrationem.
5. Quæ causa consecratione inchoata.
6. Omnes defectus cõtingentes in sacrificio suppleri debet quoad fieri possit. Specialiter agitur de defectibus accidentibus.
7. Qualiter substantiales defectus suppleri debeant.

1. **A**ssertio prima. Sacerdos obligatus est seruari quæ in Missali Romano reformato præscribuntur, constat ex

præcepto Pij V. relato in principio Missalis. Et ex Trident. *sess. 22. decreto de obseruand. in celebrat. missar.* Seruanda tamen sunt sub graui culpa, si materia grauis sit; sub leui, si sit leuis. Grauitatem materia defumes primò ex essentia, & integritate substantialis sacrificij. Vnde si sacrificium imperfectum relinquitur siue essentialiter, siue integraliter peccatum committes, sicuti si consecres Panem, Calice non consecrato, vel consecrata vtraque specie vtramque non sumas. Secundo ex integritate sacrificij accidentali, hoc est ab Ecclesia instituta. Etenim Ecclesia in sacrificij ornatu, & decore, specialem cultum pluribus partibus exornauit, videlicet introitu, epistola, Euangelio oratione &c. Omisso ergo cuiuslibet partis integræ ex his quæ pro omni sacrificio sunt ab Ecclesia instituta, censenda est grauis materia. Quapropter peccates mortaliter, si Confessionem, vel Introitum, vel Euangelium, & à fortiori quamlibet integram orationem ex canone omittes. Secus vero si Gloria, Credo, aliaue orationes, quæ non in omnibus sacrificiis recitantur, sed in aliquibus, quia hæc non sunt partes integrales sacrificij absolute sumpti, sed huius, vel illius diei. Tertio ex significatione, hac enim de causa diximus te mortaliter peccatum, si omittas vino miscere. Et idem est de diuisione hostiæ, & mixtione illius cum sanguine.

Contra sit grauem iniuriam reputandam non esse omissionem illius partis, quæ neque ad integritatem sacrificij etiam accidentalem, neque ad specialem aliquam significationem dirigitur, sed potius ad illius ornatum, decentiam, & specialem cultum pertinet, alia omissione cuiuslibet cæremoniæ, & ritus peccatum mortale constitueret, nullusque ferè esset sacerdos qui celebrando mortaliter non peccaret, cum pauci sint qui ita exactè ritus, & cæremoniis obseruent, vt vnâ vel alteram non omittant, aut sinistre faciant.

Debes tamen aduertere ex prædicta Bulla Pij V. & ex Trident. *sess. 22. decreto de obseruand. in celebrat. missar.* non solum te peccare posse omissione alicuius partis sacrificij pertinentis, sed etiam additione alterius partis extraneæ. Et quidem si animo inducendæ nouum ritum additio fiat, cerum est peccatum esse mortale, si autem ex imprudenti denotione contingat, à mortali excusari poterit, præcipue si additio leuis fuerit, sicuti latius notat *Suar. disp. 83. sect. 3. & disp. 84. sect. 1. Egid. de Coninch. q. 83. art. 4. nu. 265.*

2. Assertio secunda. Ob nullam causam etiam ob vitandam mortem tibi licitum est sacrificium imperfectum facere, bene tamen peribit imperfectum reliqui, constat ex dictis *hoc præsent. tract. punct. 2.* Non enim tibi licitum est consecrare Panem animo non consecrandi, Vinum neque consecrare Panem, & Vinum animo non consumendi vtramque speciem, quia essentia, & integritas sacrificij tantæ considerationis est, vt meritò debeas bono cuiuslibet temporali præferres nullatenus autem præferres, si ob vitandam mortem velles in vna tantum specie consecrare, vel vtraque specie consecrata, vtramque non sumere. Quod si dicas inde probari consecrata vna specie, te non posse à consecratione alterius cessare, quinimo neque à consumptione, vtriusque tamen periculum mortis imminet, aliis bonum temporale vitæ, essentia, & integritati sacrificij præferret, siquidem ne mortis vis sacrificium dimidiatum relinquere? Respondeo bonum temporale, essentia, & integritati sacrificij indirectè præferri posse, secus directè, & formaliter. Cum ergo consecras vnâ Hostiam animo non consecrandi aliam, vel animo non consumendi vtramque ob mortem vitandam, directè, & formaliter præfers tuam vitam sacrificij essentia, & integritati: at cum consecrata Hostia, Vini consecrationem omittis ob malum mortis vitandum, formaliter, & propriè non præfers tuam vitam sacrificij essentia, & integritati, sed Vini consecrationi aliâ debita. Adde præceptum diuinum negatiuum esse, ne vnâ speciem consecres, quin animum habeas consecrandi aliam, & vtramque sumendi. At quod consecrata vna hostia alteram consecres, & vtramque sumas, affirmatiuum est præceptum. Præcepta autem negatiua regulariter strictius obligant, quam affirmatiua. Ergo, &c.

3. Assertio tertia. Sacrificium inceptum nequis absque rationabili causa interrompere, quia ex præcepto saltem Ecclesiastico lato à Pio V. obligatis Missam vsque ad finem continuò profequi, colligiturque ex *cap. illud. cap. nihil. 7. quest. 1. ibi:* Nullus absque prouentu patenti molestia minister, vel sacerdos cum cœperit imperfecta officia præsumat omnino relinquere. Si quis hæc temerariè præsumpserit, excommunicationis sententiam sustinebit. *Bonac. pluribus relatis disp. 4. q. vltim. punct. 10. numero 25.*

4. Causæ autem legitimæ, ob quas sacrificium ante consecrationem, vel consecratione facta interrumpi potest, variæ sunt. Et quidem ante consecrationem minores causæ sufficiunt, siquidem vsu receptum est ob concionem populo habendam, ob ordines celebrandos sacrificium interrumpi.

Primo